

10.715

~~KITA~~ #5
JAPANESE

Verse

R E V A I

HFM Könyvtár
20250828

36

16. jé hadassági érfor-
dultok, nyeltek

hp. 1910. X. 26.

hadassági

szavak

HFM Könyvtár
20250828

HFM Könyvtár
20250828

KOSZTOLANYI DEZSŐ
KINAI ÉS JAPAN VERSEK

HFM Könyvtár
20250828

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ MUNKAI

- Négy fal között. Versek. 1907
 Boszorkányos esték. Elbeszélések. 1908
 A szegény kislgyermek panaszai. Versek. 1910
 A lótuszevők. Mesejáték. 1910
 Bolondok. Elbeszélések. 1911
 Őszi koncert. Kártya. Költemények. 1911
 Mágia. Versek. 1912
 Beteg lelkek. Elbeszélések. 1912
 Mécs. Elbeszélések. 1913
 Lánc-lánc, eszterlánc. Költemények. 1914
 Modern költők. Műfordítások. 1914
 Őcsém. Versek. 1915
 Bűbájosok. Elbeszélések. 1916
 Tinta. Elbeszélések. 1916
 Mák. Versek. 1916
 Kain. Elbeszélések. 1918
 Páva. Elbeszélések. 1919
 Kenyér és bor. Versek. 1920
 Béla, a buta. Elbeszélések. 1920
 A rossz orvos. Regény. 1921
 Nero, a véres költő. Regény. 1922
 Bús férfi panaszai. Költemények. 1924
 Pacsirta. Regény. 1924
 Aranyrákány. Regény. 1925
 Édes Anna. Regény. 1926
 Tintaleves papírgaluskával. Rajzok. 1927
 Meztelenül. Versek. 1928
 Alakok. Portrék. 1929
 Shakespeare: Romeo és Júlia. — Téli rege. Műfordítások. 1930
 Zsivajgó természet. Kis portrék. 1930
 Kínai és japán versek. Műfordítások. 1931
 Esti Kornél. Elbeszélések. 1933
 Bölcsőtől a koporsóig. Portrék. 1934
 Tengerszem. Elbeszélések. 1936
 Szeptemberi áhítat. Kiadatlan költemények. 1939
 Összegyűjtött költeményei. Új, bővített kiadás. 1940
 Lenni vagy nem lenni. Tanulmányok. 1940
 Erős várunk a nyelv. Tanulmányok. 1940
 Kortársak. Tanulmányok. 1941
 Lángelmék. Tanulmányok. 1941
 Ábécé. Tanulmányok. 1942
 Ember és világ. Rajzok. 1942
 Idegen költők. Műfordítások. 1942
 Elsüllyedt Európa. Útinapló. 1943
 Összes novellái. I—III. 1943

10.415 (29.629)

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

KINAI ÉS JAPÁN
VERSEK

HM Könyvtár
20250828

Tizenharmadik ezer

RÉVAI

10.415
(29.629)

HFM Könyvtár
20250828

Copyright by Révai, Budapest, 1947

82577 - Révai-nyomda, Budapest, V, Vadász-utca 16

Felelős nyomdavezető: Tóth Lajos

Katé

HFM Könyvtár
20250828

Kosztolányi: Kínai és japán versek (1)

HFM Könyvtár
20250828

A halál pitvarában

A kínai nép állandóan a halál pitvarában kuksol.

Régi szentkönyvei alapján azt hiszi, hogy a föld négyszögletes s az ég kerek. Helytelen csillagászati fogalmai vannak. De az ember helyét pontosan tudja a világegyetemben.

Aki a földre született, két végtelenség között van. Megelőzi az a tenger idő, mely születése előtt telt el s követi az a tenger idő, mely majd halála után fog lepörögni. Így az ember csak láncszem egy óriási láncban, egymásra következő nemzedékek összekötő csatja, a jelen és jövő pántja. Mozzanat az élet, gyors és esetleges: pillanat és villanat.

Az egyéni élet holmi halavány, derengő álom. Csak a „napnyugati barbárok“ égnék az egyéniség forró tébolyában, akik már tudják, hogy a Nap nem a Föld körül forog, de azt még mindig nem bírták megtanulni a természettől, hogy az erkölcsi világrend nem egy kis sejthalmaz magja körül forog.

A kínai jelentéktelen, de titokzatos valaminek tekinti magát. Fegyelmezett és közönyös. Élete becses számára, de nem túlonként fontos. Összeolvad a világgal. Komoly és vidám, béketűrő és tartózkodó, nyájas és hűvös. Hozzá képest a legaláztosabb európai is — úgy látszik — nagyzási hóbertban szenved.

Szemlélete jellegzetesen nem földi, nem gyakorlatias, de nem is túlvilági, csak csillagközi. Azon a napon, amikor világra jön, szülei már egyévesnek számítják, mert azt az időt is életnek minősítik, melyet mint magzat a fogantatás pillanatától kezdve édesanyja szíve alatt töltött, álomöntudatban. Ezt a másik (valamivel éle-

sebb) éberöntudatot nem becsülik oly sokra, hogy megkülönböztetnék az előbbi-től. Minden kínai egy évvel idősebb, mint nálunk volna.

Halála után tovább él rokonai, barátai emlékezetében. Számára az emlékezet: a túlvilági üdvösség. A feledés: az örök kárhozat. Három évig köteles gyászolni hozzátartozóit. De egész életében halottjainak szolgál.

Nekik tartogatja a legjobb helyet szívében, de városaiban is. Míg ő piszkos utcában, zsúfolt lakásban nyomorog, temetői egytől-egyig széljárta, verőfényes hegyoldalban fekszenek. A kínai halottak szállása minden tekintetben megfelel az újkori, orvosi követelményeknek: kifogástalanul levegős, egészséges.

Májusban van a halottak ünnepe, amikor a fák roskadoznak a fehér virágoktól.

Gyászuk színe: a fehér, a tisztaság, az egyszerűség, a beíratlan papírlap, a rejtély s a korlátlan lehetőségek színe, mely láthatatlanul minden színt magában fog-

lal. Az elmúlás nem fekete, nem ijedelmes, csak ismeretlen. „Sárga Tavasz“-nak nevezik a halált. A sárga az előkelőség, a fönség színe.

Ők maguk is sárgák. Őriási, csontos fejük gömbként trónol vékony nyakukon. Kezüik finom, lábuk kecsesen-picike.

Nem a Nap a jelképük, mint szigetlakó szomszédaiké, a japánoké. A kínaiak holdnézők, holdimádók. Csillaguk az a nyugodt korong, mely oly zöld fényt áraszt, mint teájuk.

A Hold: a halottak Napja.

Szertartás és lélek

Giles szerint nem vallásosak, csak babonások.

Ez — amint kimutatták — tévedés. Az ő vallásukat — a taoizmussal elegy buddhizmust — nem igen látni. Annyira eggyé vált mindennapi életükkel, hogy észre se

lehet venni. Itt nincs külön ember és vallás.

Ha teáznak, ha egymás előtt hajbókolnak, ha hazaszállítják idegen földön elhalt szegénysorsú testvéreiket is s születésük helyén temettetik el, ha belátóak embertársaikkal, ha gyöngédek az állatokkal, ha az *Első Telt Hold*, a *Lampionok*, vagy a *Sárkányhajó ünnepé*-t ülik, akkor vallásosak. Természetesen a külföldi utazó megdöbben azon, hogy templomaikban nevetgélnek s a szentképek előtt kalmárkodnak. Nem értik őket.

Vallásuk kézzelfogható mivolta két sarkételen nyugszik. Tisztelni kell a természetet s tisztelni kell a családot. Egyéb parancsot nem igen kaptak. Ez a kettő mélyen él bennük. Hittérítőink szerint a kereszténység elterjedésének egyik főakadályá náluk Krisztusnak az a hősi követelése, hogy aki igazán szereti őt, annak el kell hagynia családját, apját-anyját, hogy magára vegye a keresztet s őt kövesse. Ezt egy kínai sohase tudja elképzelni.

Istenük láthatatlan, megfoghatatlan, még külsőségében sem emberiesített. A titkok millió redője födi. Azt lehetne mondani, hogy ennek az istennek egyetlen tulajdonsága: a megismerhetetlensége. Nem ő teremttette sem az embert, sem az állatot. Két tanítómesterük, *Konfucse* és *Laocse* egyáltalán nem foglalkozik a túlvilági élettel, de nem szól az élet eredetéről sem, mindössze az élők egymás közötti viszonyát igyekszik szabályozni. Konfucse az Ős-okról ezt mondta a Krisztus előtti VI. században: „*Ügylátszik, hogy Ő még előbb volt, mint maga Isten*“. Laocse ekkép beszélt: „*Isten olyan, mint egy edény üressége*“.

Ezek a kijelentések mindig ilyen tétovák, mindig ilyen homályosak, minthogy a megismerhetetlenről szólnak. A jóért nem jár jutalom, a rosszért nem jár büntetés, sem ezen a földön, sem a halál után. Lázálom az élet s értelmünk is az. Mégis cselekednünk kell a jót. Csak ekkor vagyunk emberek, csak ekkor kerülünk össz-

hangba a természet egységével. Tilalmaik sohase erkölcsiek, inkább széptaniak. Konfucius nem azért tiltja a rosszat, mert rossz, hanem, mert „nem szép“.

Kétségtelen, hogy akik ilyen világnézetben növekednek, bizonytalanul lebegnek Ég és Föld között. Minthogy istenük határozatlan, megannyi szellemet, kisistent ismernek. Minden helyet fölruháznak lélekkel, akár a gyermekek. Az ajtónak, a küszöbnek, az udvarnak külön szellemei vannak. Miután érzik, hogy eredetünk és célunk földerítetlen, különös jelentőséget tulajdonítanak mindennek, ami körülveszi őket: egy mozdulatnak, egy szó ismétlődésének, egy tekintetnek. Hisznek a varázslókban, a boszorkányokban, az ördögökben, melyek megkísértenek bennünket s rossz útra vezethetnek. Főkép a véletlen izgatja képzeletüket. Gyakran megesisik, hogy a kínai kisfiú cukrot vásárol a kereskedésben, ki is fizeti, azután fölszólítja a boltost, vessenek kockát, azzal döntsék el, vajjon duplát kap-e, vagy semmit? Papír-

sárkányokkal versenyt rendeznek s azokra fogadnak, mint nálunk a lovakra. Örökké játszanak.

Az írás népe

Ez a földkerekség egyetlen népe, mely egy író-tett istenné. *Tzi-shon* az írás istene.

Társadalmuk négy rendre tagozódik. Az első rendbe tartoznak az írók, a másodikba a földművesek, a harmadikba a kézművesek, a negyedikbe a kalmárok.

Csak a szellemet, a tudást, a lelket becsülik. Tisztelet övezi a magasrangú hivatalnokot, kit érdem emelt a polcra s a hatalmasokat is, akiktől függ életünk, de ez a tisztelet nem jár ki sem az előkelő származásúaknak, sem a gazdagoknak. A lázas munkát, a sürgő-forgó szorgalmat, a robotoló igyekvést alsórangú tulajdonságnak tekintik. Legtöbb előttük a szemlélődő bölcsesség, a termékeny, lusta álmodozás. Eb-

ben egy másik nagy néppel találkoznak: a göröggel.

Krisztus előtt 2357-ből már van írásos följegyzésük, *Yao* császár költeménye. Eleinte fatáblákra, bambuszlemezekre rajzolták négyszögletes betűiket, szőrecsettel, színes tintával, később selyemre. Krisztus után 105-ben fölfedezték a hártypapírozt. 932-ben könyveket nyomtattak, több mint félezer évvel előbb, mint az európaiak. Pekingben jelenik meg a világ legrégibb újságja.

Jobbról balra írnak és olvasnak, ami nekünk olyan furcsa, mintha szívünk jobb oldalán dobogna s nem a balon. Betűik mindig egész szót jelentenek. A gyorsírási jelényekhez hasonlítanak — elvben — de nem rövidítések: képek. Minden kínai könyv: képeskönyv. Nem hangokat jegyeznek le. Magát a tárgyat, a személyt, a fogalmat ábrázolják. A szemre hatnak, nem a fülre. Lerajzolják azt, amiről írni akarunk. A kínai írás: kép-írás, festészet, képzőművészet. A szóképek hurkos köteleiben,

rovátkáiban ma is fölismerszik az ősi ábra, mely az idők során fokozatosan egyszerűsödött. Hajdan a Nap jele egy kör volt, közepén ponttal, a Hold jele egy sarló, közepén ponttal, a hegy egy cikcakkos, három helyütt kipúposodó vonal. Az erdő jele két fa egymás mellett.

42.000 ilyen jelük van, de aki ebből 2000-et ismer, már valahogy tud kínaiul olvasni. Ezek a jelek elmés, csodálatos rugékonysággal köthetők össze. Értékük a papír síkján való elhelyezésüktől — magasságuktól vagy mélységüktől is — függ, akár a gyorsírásban. Ha a Nap jelébe egy rovátkát rajzolok, az már egész állító mondatot jelent: „A Nap fölkel”. A nyelv jele egy száj, melyből kétrovátkás vonalka nyúlik ki. Ha a száj fölé lehelletet rajzolok, — három vonalkával — az a „szó”-t jelzi. A Nap és Hold együtt: „világos”, anya és gyermek együtt: „jó” — mert mi lehet jobb a családnál — s két egymásba kulcsolódó kéz: a „barátság”.

Ők, akik nyolc tájnyelvet beszélnek.

annyira különbözött, hogy nem is érthetik egymást, akár az oroszok s az angolok, közös írásukat oly folyékonyan olvassák, ki-ki a maga nyelvén, akár az oroszok s az angolok az arabs számjegyeket.

A kínai nyelv a délkelet-ázsiai nyelvcsaládhoz tartozik. Minden szava egytagú. Ilyenformán a változatok száma csekély s tekintve, hogy nyelvük még magánhangzóban is szegény, külső alakra közel sincs annyi szavuk, mint amennyire szükségük volna. Egy-egy szó sok mindent jelent.

Például a *shi* a következőket jelenti: történelem, kormányozni, holttest, vásár, hadsereg, oroszlán, bizakodni, költészet, idő, ismerni, lenni, kihirdetni, tekinteni, fölszedni, kő, nemzedék, ház, törzs, elengedni, ügy, alkalom, esküdni, történni s ezenkívül még más egyebet is. Ebből okvetlenül bábeli nyelvzavar támadna, ha a kínai nyelvnek nem volna oly finom műszere, mely az azonos hangcsoportokból más és más szót formál, nekünk alig észrevehető árnyalattal. A *li* szó, mely egyéb-

ként szertartást is jelent, emelkedő hangsúllyal ejtve: *szilva*, magas hangsúllyal s gyorsan ejtve: *körte*, hanyatló, de parancsoló hangsúllyal ejtve: *gesztenye*. A kérdő hangsúlynak szintén ilyen színező szerepe van, a nélkül, hogy az egyenes kérdést érzékeltetné meg.

Természetesen az ő fülük csecsemőkoruktól fogva hozzászokik ezekhez a zenei hangsúlyokhoz. Szinte nem is szavakat tanulnak meg, hanem dallamot, muzsikát. Segítségükre szolgál a megértésnél a szavaknak a mondatban való elhelyezése is. Minket se zavar, hogy az *ár* szót háromféle tárgy jelzésére használjuk: a kenyér *árát*, a varga *árját* s a folyó *árját*. Náluk azonban a szavaknak helyzeti energiája majdnem minden. Nincs nyelvtanuk, esettanuk, igeragozásuk. A gyök egyszerre főnév, melléknév és ige is lehet. Egyetlen szó fejezi ki ezt: „fölmászni a hegyre“ és „magasrangú hivatalnok“ s egyetlen szó fejezi ki ezt is: „belépni a szobába“, „kimenni az erdőbe“ és „koporsóba tenni“.

Több mint 400 millió ember beszéli ezt a nyelvet, a földgolyó lakosságának egy-ötöde.

Mi az ő versük?

Kína irodalma szakadatlan folytonosság, immár több mint négyezer esztendő óta. Az elbeszélést — a mesét meg a regényt — meglehetősen kevésbe veszik, nem is tekintik költészetnek. Szemükben csak a bölcsélet nagy s a vers, mely az élet sűrített kivonata, önfeledtség és önkívület, gyermekélet és örökélet.

A Mennyei Birodalomban sziklákon, házfalakon, teaházakon, bódékon mindenütt verseket olvasni. A vers mindennapi kenyerük. Aki nem tud verset írni, az legföltrebb teherhordó kulinak való.

Ügyszólván csak az írás és olvasás gyönyörűségének éltek, míg közékük nem férközött az európai fölvilágosodottság, mely haladásra, gyorsabb ütemre, butító mun-

kára, testvérgyilkoló háborúkra kényszerítette őket. Addig a költészet volt az örömük. Papírjukat ma is pirossal keretezik, az öröm színével. Leveleiket piros tintapackával pecsételik le.

Amikor nálunk javában folytak a népirtások, a vallásüldözések, a kínaiak álmodoztak. Első irodalmi forradalmuk a IV. századra esik. Ekkor tűnnek föl a regényesek, a jelképes költészet hívei, akik hozzánk csak a XIX. század derekán érkeznek. Irodalmuk a VII. és IX. század között virágzik legdúsabban. Ezekben a századokban él *Meng Hao-jan*, az alázatos költő, aki mikor egyszer a császár meglátogatta szegényes kalyibájában, ijedtében az ágy alá bujt, azután *Li Tai Pe*, a „Száműzött Angyal“, a nagy részeges, aki a szóhagyomány szerint úgy halt meg, hogy csónakázás közben, pityókosan, a hold tükörképét akarta megölelni a folyón s belefult, azután *Tu Fu*, a finomság és kellem remekírója, azután *Po Csü-i*, akinek

költeményeit már életében kőtáblákra vésette a Menny Fia, a Császár.

A kínaiak, minthogy oly régóta műveltek, többek akarnak lenni a természetnél. Folyton javítják, szépítik, nemesítik. Sziklából építenek kerteket, nem fákból. Gyermekeik kövekkel játszanak, melyekbe mindent beleképzelhetnek. A virágokat csak egymagukban, külön-külön szeretik, együtt nem. Egy csokor virág előttük ízléstelen és erkölcstelen: a virágok bordélyháza. Télen-nyáron forró vizet isznak — a legnyomorultabb koldus is — hideget soha. Naponta többször teával mossák ki gyomrukat. Ennek tulajdonítják, hogy köztük sohasem pusztított kolerajárvány. Évszázadokon át hosszú varkocsot növesztettek s beretváltatták koponyájuk elülső részét. Leányaik elnyomorították lábukat, hogy szebb legyen, mert ott a szerelem nem a kézfogásnál kezdődik, hanem a lábfogásnál. Nők mindig festették arcukat, szemöldöküket, szempillájukat. Előkelő uraik tíz centiméterre is megnövesztették

kisujjuk körmét s ezt hosszú ezüst kupakkal védelmezték az eltörés ellen. Konyhájuk a szemenszedett ínységek tárháza. Egy ünnepi ebédjük ötven fogásból is áll, de legalább huszonötből. Szakácsaik serlegekben tálalják elébük a különböző étkeket, melyeket oly agyafúrta készítenek el, hogy nem lehet fölismerni, miből valók. Mindenből egy-egy csipetnyit vesznek, az ízéért, a zamatáért. Eszik a selyemhernyót, a póklábat, a bogárlábat, egyes madárfészkek ragadós, enyvszerű anyagát, a rothadt tojást, melyet földbe ásnak, vagy sós vízben, fahamuban őriznek meg évekig s a cápauszonyt is. Egyáltalán nem „természetesek“.

Művészetük se „természetes“. A művészet — a neve is erre vall — nem lehet természetes: ez a természet kifinomítása, fölmagasztosítása, fokozása. Mindaz, amit a barbár műkedvelő „becsületes őszinteségnek, szokimondó kitárulásnak“ vél, még nem művészet, ha ezerszer is úgynevezett „emberi megnyilatkozás“. Emberi megnyi-

latkozás nélkül nincs művészet. De ez csak kezdete. Nem itt fejeződik be, nem itt tetőződik.

A kínai költészet telistele van hagyománnyal, számunkra szinte elképzelhetetlen hangtani és alaktani megkötéssel s bénítónak látszó verstani béklyókkal. Micsoda a régi francia költészet hármassége, szigorú sormetszete, a szonett tizennégy sora s hétféle pontosan meghatározott négyes-ríme, vagy a madrigal és akrosztikon ahhoz képest, amit tőlük kíván a költészet szertartása egy négysoros vagy hétsoros vers keretében.

Hogy mást ne említsek, annak a szónak, melyet egyszer már használtak, többé nem szabad előfordulnia ugyanabban a költeményükben, ha az mindjárt ezer sorra is rúg. Aki egyszer leírta, hogy „én“, vagy „megy“, többé nem írhatja le. Rím nélkül nincs vers, akár a franciáknál. Rímeiknek teljesen össze kell csengeniök. A szentkönyv verseiben használt rímek azonban ma is azoknak számítanak, noha kiejtésük

azóta merőben megváltozott. Ezek az emlékezetnek, a kegyeletnek rímelnék. E mellett a rímelő sorokban pontosan egymás alá kell kerülniök a főnevek, a jelzők s az igék szóképeinek. A színek, melyek ríktóak, tilosak. Amint ők maguk is többnyire sötétkében s bordóban járnak, mint a fuksziák és irtóznak a cifraságtól, a költőnek se szabad zagyválnia a színeket. Az ég legszebb jelzője: „kék“, a mező legszebb, legeredetibb jelzője: „zöld“.

lhlet és teremtés

A kínai költő a tárgy választásában se föltétlen szabad. Alig van vallásos és szerelmi költészetük. Mind a vallást, mind a szerelmet magától értetődőnek érzik s nem igen beszélnek róla.

Olykor-olykor megéneklük a csók testi gyönyörűségét, akár a bor-okozta mámort. Azt az émelyítő magakelletést azonban, melyet az európai költők visznek véghez

névvel is megjelölt kedvesük ablakánál, azt a nyilvános ömlengést és hódolatot, melyet „lovagi költészetük“ honosított meg, ők nem ismerik. Ha ismernék, bizonyára kínosnak és nevetségesnek tartanák. Egy nő birtoklásáról vagy nélkülözéséről épp oly kevésbé írnak, mint arról, hogy ebédelték-e vagy sem.

Csak a megoldhatatlan, igazán végzetes kérdések foglalkoztatják őket: az élet múlása, az elválás, a barátság, az öregedés, a halál, a gyermeki és szülői szeretet s a természet. Millió és millió költeményük ünnepelte már a napfölkeltét, a fűben ciripelő tücsköt, a holdat, az őszt, de még mindig az a legnagyobb becsvágyuk, hogy újra és újra ezekről az el-nem-múló, el-nem-nyűhető tárgyakról daloljanak, eredetien, de eredetieskedés nélkül, úgy, ahogy érzik és látják.

Mi az értelme ennek a formai nyűgnek, az egyéni szabadság e megnyirbálásának, ennek az akadémizálásnak és önkénynek? Van mély értelme is. Az, amit

Arany János mond: „Pongyolajárású lo-
vadat fékezd meg erősen. S lépni tanul
büszkén, tánchoz emelve nyakát“. Tiporják
az egyéni szeszélyt, az egyéni hóbortot,
hogy a költő a formai bilincsektől megszib-
badjon, hogy értelmi ellenőrzése lazuljon,
hogy mintegy öntudatát veszítse s ebben a
bűvölt állapotban, ebben a csalafintán elő-
idézett révületben elfelejtse tárgyát, ne is
gondolhasson rá, csak a lényegre, a dol-
gok mély mivoltára s a szavakra, melyek
a pattanásig feszülő ráfűzésből egyszerre ki-
lendülnek s akkor az egész élet örökkévaló
jelképeivé válhatnak. Minden egyéniségnek
ezekbe a szavakba kell futni.

Egy ma élő japáni költő, *Kitahara*, aki
mint minden japáni költő, a kínaiak tanít-
ványa, ezt mondja az ő ihletük természeté-
ről:

— A művészi alkotásban négyféle moz-
zanat van: az első a mozdulatlanság:
vagyis a mély *elmélkedés*, azután a *figye-
lem*, amikor az ember egészen megsemmi-
sül a természet szemléletében, majd a több-

kevesebb ideig tartó *fölfűtöttség*, melynek *kirobbanás*-ából születik a művészet. A *haiki* egy mozgó másodperc. Megérezkelteti a dolgok előbbi állapotát s azt, ami majd utána következik. Az a fontos, hogy a dolgok legvelejét érintsük. Ez voltakép csak hatodik érzékünkkel lehetséges, holmi szellemi szimattal. Az érzés mélyén ott lakozik a test elcsigázása által élesült észlelet, a csönd, a természetben való teljes elmerülés. Ha ezt mondom: „*A kacsák kiáltása fehér*“, egy lelkiállapotomnak azonosságát fejezem ki a természettel. Amikor *Basho* ezt írja:

„*Öreg halastó szendereg a langyos
magányba, némán ... Most beléje
cuppan
loccsanva egy loncsos varangyos.*“

akkor ez a varangyos, mely a tó vizét zavarja, pár másodperc után a költő szívét is éppígy megbolygatja. *Basho* tulajdon élete fölé emelkedett a természet megfigye-

lése által. A vers értelme mindig magasabb, mint a szavak jelentése.

Egy hang pendül meg s elhallgat, de tovább zeng az olvasóban. A kínai és japáni vers soha sincs befejezve. Csak az olvasó fejezi be önmagában. Idegzsongító oltás minden vers, szavak ürügye, melyet az olvasó kedve szerint értelmez, ezer és ezerféleképpen él át. Ezért remekmű.

A rossz költőknek verstárgyuk van, elgondolásuk van, meggyőződésük van, a jó költőknek csak szavuk van, rímük van, formájuk van. A rossz költők természetesek, laposak, becsületesek, a jó költők kézzelfoghatóak, izgatóak, érzékiek. A rossz költők a tárgyukban eredetiek, abban bátrak és egyéniek, a jó költők a kifejezésük módjában eredetiek, abban bátrak és egyéniek. *„Minden halhatatlan vers tárgya megglelhető a legcsapnivalóbb verseskönyvekben.“*

Ha számba vesszük, hogy az európaiak zöme a költészetben ma is a tárgyat tekintí, — a költő politikai állásfoglalását.

a gyakorlati szempontokat — s ezek szerint osztályozza, méri a költeményeket, nyilvánvaló, hogy ők a költészet értékelésében még a legalantibb fokon állnak. Hasonlítanak az emberevőkhöz, akik elvigyorodnak, mikor egy csöndéletre néznek s utána kapnak a vászonra festett húsnak, mert meg akarják enni. A kínai költészet lelkiisége, szellemisége, emberisége utolérhetetlen magasságban áll minden nép költészete fölött. Ez a nép, mely erkölcsében a szertartás udvariasságát tette kötelezővé, a költészetben a teljes formát emelte teljes tartalomká.

Csak két nép lépett nyomába, később a történelem rendjén.

Az egyik a görög, mely a művészetet *techné*-nek nevezte s az arányok muzsikájának érezte.

A másik az a nép, mely éppoly szertartásos, udvarias, formatisztelő, világosfejű, érzéki és érzékletes, mint a kínai: a francia.

HFM Könyvtár
20250828

Kínai versek

HFM Könyvtár
20250828

HFM Könyvtár
20250828

Tücsök

Li Sung-Yin

Te tiszta, mindig éhező barát,
cél nélkül is dalolsz az éjen át.
Ó fönn a zöld, közönyös levelek
közt ez a csöpp, halk, élő lehelet.
Úgy szállok én is, mint kóró a szélbe.
A kertem otthon fölveri a gaz ...
Csupán te biztatsz, hogy legyek, miként te,
oly tisztaszívű, árva és igaz.

Izenet két ponttyal

Li Sang-Yin

*Csin-erdő, Sung-hegy, messze vagy ma
tőlem.*

Két ponttyal én csak ennyit izenek:
„*Mao-ling*-ben az őszi, nagy esőben
egy száműzött poéta áll s beteg.”

Örülten dalolva a hegyek közt

Po Osü-i

Mindenkinek van itt hibája sok:
az én hibám, hogy verseket írok.
Széttéptem én az élet-szálakat,
de ez a gyöngém mégis megmaradt.
Ahányszor egy szép táj élém kerül,
ahányszor egy barát szívemre dül,
dalolni kezdek s fújom, egyre fújom,
mintha egy Istent látnék az úton.
Mióta a Császár elüldözött,
künn élek a magas hegyek között.
Ha befejeztem egy új versemet,
a *Keleti Sziklá*-hoz fölmegek,
ráhajlok a fehérlő sziklapartra,
kezem a fák zöld fürtjét simogatja
s örült dalom úgy harsog, hogy a bámész,
riadt madár meg a majom, reám néz.
Ki is nevetnének. Jobb élni nekem
ezen az ember-nem-lakott vidéken.

Völgyi lak

Lu Yün

Magányban élek, távol a Világtól,
nem bánt öröm és nem bánt félelem,
beljebb húzom ajtóim záró-zsinegjét,
szobám gyökérrel, gallyal bélelem.
Ha künn tavasz van, lelkemben tavasz van,
év hajlatán szívembe száll az ősz.
Itt benn utánzom az Idők futását
s tanyámon a nagy Mindenség időz.

A Yang-Csen vitorlázva

Mei-Ying Wu

Baráttól és rokontól messze-messze
ring a hajóm a ködpárába veszve.
Visz a vitorlám csöndesen *Lo-yang*-ba.
A fák között a tornyok estharangja
kongatja utam és engem sirat.

Mikor látom megint barátimat?
Hajó a Sors, hab verdesi mogorván
és akaratunk rajta gyöngé kormány.

Téli éjszaka

Yüan-ti

Üres, magányos ágyba rettenek fel:
hideg van és fúj-fúj a téli szél.
A függönyöm dagad, akár a tenger:
jaj légy te tenger és hozzá vigyél!

Arany-Harang

Po Csü-i

Negyven se voltam s lányom született
s fölvette az Arany-Harang nevet.
Egy éve éppen, hogy a földön él,
csak ülni tud még, ámde nem beszél.
Szégyen reám, — mert a bölcs nem szelidül
a földi jókhoz, több neki a rang.

Most nem magamban van békém, de kívül
s kincsem, jutalmam egy: Arany-Harang.
Ha nem hal ifjan el leányom és őt
megtarthatom, férjhez kell adni később.
Így ötven is leszek, mikor utóbb
a nagy hegyekbe visszavonulok!

Ebéd után

Po Csü-i

Ebéd után — egy csöppet szundikálok,
fölébredek — két csésze tea vár.
Kicsit kinézek, hogy sző tüzi hálót
nyugat felé a lankadt napsugár.
Bizony rövid a nap annak, ki vídám
és rest az év annak, ki küszködik,
de annak, aki már semmit se kíván
s csak éldegél, nincs „hosszú” és „rövid”.

Emlékezés Arany-Harangra

Po Csil-I

Bús roncs vagyok, beteg és negyvenéves,
ő három volt s ártatlan, kedves-édes.
Nem is fiú, de több a semminél,
kislányka, aki csókol, gőgicsél.
Egy nap pedig eltűnt a semmiségbe,
árny lett belőle, aki ragyogott.
Oly furcsa szókat suttogott szegényke
halálos ágyán, mert már gagyogott.
Azóta érzem, hogy vérünk s a testünk
a föld felé húz és rabláncba estünk.
Végül derülten néztem őt, ki megholt,
azt mondogatva, hogy a multba sem volt.
Három tavasz, tél mult így csendesebben,
már azt hittem, feledni is tudom
s ma reggel vér fakadt a régi sebben:
öreg dadáját láttam az úton.

A nagy paplan

Po Csü-4

Hogy fáznak az utcán, kiket kivert a bosszú.
Én nem szerezhetek nekik kabátot, inget.
Csak volna paplanom, tízezer lábnyi
hosszú,
hogy betakarhatnám vele egész *Peking*-et...

Éjjel idegen országban

Tu Fu

Szellő motoz a parti fűben...
Az éjbe nyúlik árbocom,
sok csillag ég fönns egyszerűen,
a vízre holdsugár oson.

Ha nagy költő volnék, picinyke,
csöpp irnok én s nem agg, beteg.
De röpdösök, mint árva cinke
a végtelen világ felett.

Kék tavasz

Liu Shen-hsü

Az út fehér báránfelhőkbe ér,
kékebb tavasz van, mint a kék patak.
A szél virágot hajt s a csendes ér
ringatja illat-ágyán álmatag.
Kapum a hegy lábára nyíl alatt,
kunyhóm előtt pár árnyas fűz is áll
s ruhám ujjára délbe lágy aranyt
szítál.

*Amikor éjjel viszontláttam
Jung-Yangot*

Po Csü-t

Itt nőttem én föl, *Jung-Yang*-ban itt,
de sorsom innen más hazába vitt.
Már negyven éve — szól egy égi hang
s az éjbe újra feltűn *Jung-Yang*.

Hogy elkerültem, voltam tizenegy,
ötvenhat éves most, ki erre megy.
De változatlan látom az egészet,
játékaimra hogyha visszanézek.
A régi ház helyébe csonka rom,
nincs a falun egy ismerős, rokon.
Más utca vár, ha útnak eredek,
ami lapos volt, az ma meredek.
Csak két folyónk, a *Chiu* s az *Yu*
zúg csöndesen, — akár a régi bú.

Hű hitves siratása

Yüan Csen

Itt üldögélek és gyászollak téged, édes.
Számlálgatom, mikor leszek már hetven
éves.
Jobb embereknek sem adott fiút az ég
és jobb költőket is ért ily nagy veszteség.

De én halál után se látlak, hitvesem,
mert nem hiszek ebben és nem hittél te sem.
Csak éjjelente, hogy rád gondolok,
látom a porban fáradt homlokod.

Zöld csermely

Wang Wei

Futott vitorlám a *Sárga-Virágok-*
Folyóján, mely zöld csermelyből ered
s harminc mérföldön megkerüli ágbog-
folyása tízezerszer a hegyet . . .
Gyorsan morajlik, szirteken ömölve,
majd ráborul fenyők halk boruja,
aprócska sajkák úsznak az öbölbe
s a part kies és nedvesen-buja.
Akár e víz, oly tiszta, szűz belül még
a szívem is, oly tiszta ott a hit.
Jaj, hogyha egy nagy-nagy sziklára ülnék
és horgászhatnék mindörökre itt.

*Udvarhölgy sóhaja a császári
palotában*

Tu Hsüen-hsie

Ki szép, annak szépség az átka.
Sóhajtvá nézek a tükörbe.
A császár kényes, büszke mátká.
Mily díszet vegyek ily úri körbe?
Akkor dalol madár, ha nyár van
s rózsák virítnak a határban.
Az évek telnek, egyre telnek.
Papsajtot szednek künn a lányok
s a szerelemről énekelnek.

Füstbe ment látogatás egy remeté-nél

Chü Wei

Tíz mérföldet jártam meg én serényen,
amíg a hegyre, a kunyhódig értem,
Kopogtam ott, egy hang se szólt,
marasztalt.

Kamrádba néztem a zsámolyt, az asztalt.
Talán halásztál künn az őszi, kristály
tavakba vagy ernyős hintón kocsiztál.
Fájt egy kicsit, hogy otthon nem találalak,
ám kósza lelkem megpihent tenálad
a buja, nedves fű zsendülve nőtt,
fenyők daloltak ablakod előtt.
Mindazt, mit láttam, hallottam, szelíden
magamba fogtam, elcsitult a szívem.
Nem volt se vendég itt, se házigazda,
de láttalak, nincs is okom panaszra.
Így hát lementem a sziklákon át.
Mért vártalak is volna már tovább?

Fővárosi barátomhoz

Pal, császári titkár

Pintyek röpülnek a Császári Kerten,
az alkonyat sárgul, köddel keverten,
virág a Kastélyon és bókoló lomb,
a Sárkány-tóra kócos fűzfa bólong.

De jaj, mit ér, hogy a kikelet eljö,
én szállani szeretnék, mint a felhő
s nem közlik verseim tíz éve bőszült,
vad ellenségeim. Hajam megőszült.

Csolnak tavasszal a Jo-Ya-tavon

Csi-wu Chien

A hetyke dölyf sosem kaptat erőre:
akármí jön, előre, csak előre.
Az esti széllel szállok én s a csolnak,
a tó enyelgő habjai locsolnak.
A völgy felé vitorlákat ereszték,
csodálva a tündöklő Délkeresztet,
a lágy ködöt a fák alján a kancsal
és görbe holdat, két ezüst agancssal.
Nincs már világi gond az én eszembe.
Egy agg vagyok, horgászbottal kezembe.

Fiam születésekor

Su Tung-po

Ha egy fiad világra jön,
észt kívánsz néki itten.
Lásd, én roppant okos vagyok,
de semmire se vittem.
Remélem, e fiam buta,
aki senkit se tisztel.
Így majd nyugodtan éldegél
és ő lesz a miniszter.

Részeg apa panaszkodik faira

Tao Csien

Hajam fehér, bozontos, repkedő,
arcom csupa redő.
Van öt fiam, van nékem öt fiam
s utálják a papírt mindannyian.
A-su tizenennyolcéves,
folyton henyél, lustálkodik az édes.

A-süan az iparkodó gyerek,
de gyűlöli a Szépművészetet.
Tizenhároméves már Yang-tuán,
ám a betűre csak bámul bután.
Tung-csu kilenc, értelme az kevés,
Csak egy dolog érdekli, az evés.
Ha így ver az ég, mit tegyek? Bizony,
részeg vagyok mindig. Iszom, iszom.

*A kalap, melyet a költőnek Li-Csien
adott*

Po Csü-t

Sok év előtt egy őszhajú öregnek
adtál egy fekete tüllkalapot.
A tüllkalapot én még egyre hordom,
de éjbe tűnt már nyájas alakod.
Öreg kalapom a fejemen ing még
s te messze vagy már, nem lát, aki él.
A hegy mögül most fölragyog a holdgömb
és sírod fáin zúg az őszi szél.

*Egy könyvszekrényre, mely saját
műveit tartalmazza*

Po Csü-t

Cédrusfából szekrényt ácsoltam én,
szép könyvszekrényt, a cédrus az kemény.
Miféle költő nyugszik mélyiben?
Ezt pingáltam reá: „Po-Lo-Tien“.
Mióta élek, könyvet-könyvre írtam,
mint zsenge ifjú s most, agg napjaimba.
Hetven kötet zár régi s új tüzet,
nagy és kicsiny, háromezer füzet.
Tudom, felejtik a rosszat, a jobbát,
de nem szeretném, hogy szemétre dobják.
Lakatjait bezárja a kezem,
vigyázva a függöny elé teszem.
Minden betű a vérem s itt hagyom,
nem is törődnek majd velük nagyon.
Hát így leányaimnak adom át,
aztán megőrzik tán az unokák...

Dévajkodás

Wang Csi

„Mondd, mit kívánhat még, ki órahosszat
csak üldögél és boldogan borozgat?“
Hát azt, hogy amikor nyílik az ajtó,
egy jó barát jőjjön, ne végrehajtó.
Három fiam gazdag mátkát találjon,
jó férjet kapjon mind az öt leányom.
Sorsomnak így nem szólnék ellene,
még a mennyország, az se kellene.

Dalocska

Mei Seng

De zöld, de zöld
ott a patakpart és a lanyha domb,
De dús, de dús
amott a kertbe minden fűzfalomb.
Sötét, sötét
a kastély ablakába az a nő.

Fehér, fehér,
fehér ruhában ül magában ő.
Piros, piros,
piros a festék arcán, ajakán.
Piciny, piciny,
piciny kacsója sápadt, halavány.
Rég táncosnő volt és táncolt szegény,
elvette aztán egy vándorlegény.
Az messze ment s ő most mást nem talál.
Éjjel hideg és üres ágyba hál.

Kereskedők

Chen Csu-ang

Ravaszdiak, csalfák, pereskedők,
kisgyermek a jó kereskedők.
Kérkednek a haszonnal, jár a szájuk,
de nem törődnek, hogy mi vár reájuk.
Nem ismerik, ki oly magasra hágott,

Őt, a Sötét Igazság Mesterét,
ki látta egy jáspiskupába rég
a Földet, az Eget és a Világot
és úgy rohant be, mint élő csuda
Mozgó Kocsin az Álló Kapuba.

Öreg költő álma

Po Csü-ü

Almomban éjszakánként mászom egyre
jó pálmafabotommal, föl a hegyre.
Barangolok völgyön, megannyi bérce,
nem fárad el a lábam, meg sem érzem.
A szirt, ahány van, egy-egy ismerős,
ifjú vagyok, mint hajdanán, erős.
Ha lelkem a szent ifjúságot issza,
testem miért ne fordulhatna vissza?
Miért hogy én már csak senyvedve élek.
ha bennem éber és vidor a lélek?

Test, lélek: — erről gondolkodni meddő,
álom, valóság: — ábránd mind a kettő.
Nappal totyogva, botladozva lépek,
de lábaim éjjente újra épek.
Éj nap között hánykódik így a szívem,
s amit nyerek ott, azt itt elveszítem.

Yuan Buddhista paphoz

Meng Hao-Jan

Beh szívesen vonulnék a hegyekbe,
csak nem tudom még, vajjon lehet-e?
Állásomat is biztosan letenném,
hogy véled éljek, tiszta remete.
Ifjúi vágyam lassanckán kilobban,
mint a fahéj lángján arany-hamu
s ma a szeles alkonyban a tücsökszó
úgy fáj szívem mélyéig, mint a bű.

Vörös hegyek

Pao-Csao

Nyugat felé ijesztenek a szörnyű, nagy

Vörös Hegyek,

lángokban állnak a sziklák, mihelyt

Délszak felé megyek.

A test tüzel, a fő sajog, a homlok-ér

kopog vadul,

madár ha erre téved, lélektelen a földre

hull.

Bugyog a forró záporár,

felhődzik a pállott mocsár,

a szikla rése szüntelen izzó, sötét füstöt

okád,

a Nap, a Hold is feketén takarja el bús

homlokát.

Eső locsog és meg nem áll, harmat csorog,

nyirkos piszok,

vörös kígyók kúsznak felénk, százlábú,

hosszú áspisok

és tíz-hüvelyk-vastag kígyók, feketék, távol
és közel,
a napsugárra a fővény halálos mérgeket
lövel.
A bogarak a tűzesőn megpörkölődnek
ízibe,
éhes majom odván lapul, prédára se jön
már ide,
madár se mer kiszállani, hajnalban is
fészkében áll.
A Csing-folyón százezreket pusztított el a
döghalál,
a Lu-folyón a láz sunyít, iszonytató,
utálatos.
Szegény, eleven talpunk itt régen-halott
földet tapos.
Hiába minden akarat,
a Sors halottakat arat.
Mondd, érdemes volt küzdened, te hajdani
Dzsidás Vezér

s te híres Óceán-Verő, mi lett győzelmedért
a bér?

Császár, ki bölcs vagy és nemes s az ócska
hírt úgy megveted,
miért pazarlod, ami szent, a drága-drága
életet?

'Az írástudót besorozzák katonának

Pao-Csao

Vitéznek

küld a korom parancsa és a Végzet.
Hát torlaszon küzdök majd népek ellen;
rinocerosz-kabátban, nem selyemben.
Vállamra nyomnak egy fekete ijjat,
hogy hosszú köntösöm feltúrve vijjak.
De el se kezdtem, megrogyok erőben:
mi lesz velem, mi lesz, mi lesz belőlem?

Piros kakadu

Po Csü-1

Piros kakadut kaptam én,
oly szép volt, cifra, fénylő,
mint a tüzes barackvirág
s mint ember, úgy beszélt ő.

Mikép becsülték meg ezért
a hű, tudós madárkát?
Ahogy a jókat, bölceket:
rácsos kalitba zárták.

Fuvolaszó Shu-Hsiang felől

LA YI

Lenn a homok úgy csillog, mint a hó,
fagyos, kemény holdfényben áll a táj
Egyszerre fölsír a fuvolaszó
s szegény katona szíve hazafáj.

Kedves a tóban

Tu Fu

Ha a *Hao-Cseng* hullámába leng
s fölötte a rózsás tavasz mereng,
alabástrom-testén a vér dereng,
majd úgy repül ki ő a lanyha vízből,
mint lenge tündér, kit két szárny visz föl.

Katonadal

Yu-ő Fu

Üvölt az ősz, a szívem megreped.
Mi katonák
megyünk tovább
és dúdoljuk a régi éneket.
Hajunk deres,
a szél repes.
Köröskörül sudáran áll a fa.
Jaj, mért nem is kerülhetek haza.

Ruhám lötyög, övem szalagja bő,
lelkem fanyar, vad fájdalomba fő.
A szomorúság virraszt, hál velem,
forgókerék szaggatja a belem.

Legyező ősszel

Pau Osi Yü

Oly fehér, oly olvadó,
mint a jég és mint a hó,
mint a halvány hold-szelet.
A Császár arcát enyelegve
csókolgatja gyenge selyme,
hajtva rá hives szelet.
Amde ránk köszönt az Ősz,
a Nyár, nem soká időz
s a hű legyezőt leejtik,
porba dobják, elfelejtik...

A folyón

Wu Ti

A nő felé, kit oly nagyon szerettem
és nem tudok feledni sohasem,
Szállnék-repülnék én eszeveszetten,
a csónakon, folyón át, sebesen.
Vágyam vadul máris feléje lendül,
de engem itt hágy bénán, bágyatag.
Mért roskadok le elmúlt életemtül,
jaj, a folyó tükrén ki ez az agg?

Kikelet

T'u Fu

A fű kibújik kedvesen
és úgy ragyog, mint zöld selyem.
Nyíl az eperfa, kedvesem
s fáj, hogy nem gondolsz rám te sem.
Lásd, az, akit nem ismerek, a szél,
bejön szobámba és hozzám beszél.

Eltaszított hitves

Yüan-ti

Bemegy a házba, ott új feleség ül,
kifut, rohan urához s látja végül.
Elmondani jaját nem bírja ő sem:
csak a kezét morzsolja eszelősen.
A legyezője, mint a hold világa
s hull drága könnye — drágagyöngy —
pörögve.
Ezt érzi: így még sohasem imádta,
ezt érzi: fáj és fájni fog örökre.

A völgy túlsó végén

Névtelen

Ki voltam úr, fogoly vagyok manapság,
fejem fölött a szégyen és a rabság.
A csontjaim kiállnak, nincs mit enni,
erőm fogyóban, egy vár rám: a semmi.

Bátyám pedig, a Mandarin, vigad,
kukoricát ad a lovainak.
Hiába hozzá átkiáltani,
pénzt úgyse küld engem kiváltani.

Lágy szél

Fu Shuan

Lágy szél legyen az éjbe andalító:
magas toronyra hold világa bólog.
Egy hang susog, de nem szól, hogyha
szólok,
egy árny mozog, de nem jó, hogyha hívom.
Pesztönka hozza étkem, tálba lencse,
bor is van, ám kupámat meg se töltöm.
Elégedett szegénység: a Szerencse
s balsors cselédje: Hír és Kincs a földön.
Bálvány sokaknak drágakő, vagyon,
de nékem annyi, mint a szecska, gyom.

A nagy miniszterelnök sírjánál

Tu Fu

Amint bolyongok itt a messze tájon,
megállítom a sírjánál lovam.
Könnyem vizétől ázik hantja fájón,
sötét egen sötét felhő rohan...
Ki sakkozgattam Véle, a nagy Elnök
kedves törét hoztam Neki ide...
Hull a virág, a szellő néha felnyög,
más nem beszél, csak egy kenderike...

Hazafelé vitorlázva

Csan Fang-Shong

Sziklák, a roppant, távol égbe
fölmeredők,
tavak, miken csönddé simulnak
a hab-redők,
szeplőtelen puszták fövénye,
ezüsthomok,

hűs fenyveserdők, télbe-nyárba
zöld sátorok,
folyók, amiknek árja száguld,
folyton siet,
fák, tiszta fák, húszezer éve
jók és hívek:
ti gyógyítottátok bús szívem énekiem,
ti adtatok erőt megírni énekiem.

Magányos vadlúd

Csuei Tu

Mind elrepültek társaidd s te dőre
magadba bolygasz, bús kísértetül.
Utánuk sírsz az esteli esőbe,
egy tóra szállsz, hol már jég merevül.
Rohannak a nyirkos felhők előre
s szélükre félhold hűvös hegye dül.
...Nem volna jobb, ha valaki lelőne,
mint vándorolni, mindig egyedül?

Tao-ének

Csi Kang

Könyvet, tudást eldobtam végre-végre,
rágondolok a nagy-nagy Semmiségre.
Mit ér siratni, ami volt, a rosszat,
fájdítani a szívem órahosszat?
Horgászatok magamban egy kis éren
s mint víg király boldogságom dicsérem.
Hajam kihull, de üdvök üdve vár rám,
ezt zengik itt az Ország négy határán,
az én dalom kiáltják, mind az égre:
„Rágondolok a nagy-nagy Semmiségre“.

Tébolyult világ

Tu Fu

Hó a hegyen és a három erődön,
nagy híd alatt a fényes tó remeg.
Hányszor reméltem, hogy hazaverődöm,
de rab vagyok, előttem tengerek.

Mi vár reám még ezután? Az aggkor.
Elpusztulok s por lesz belőlem akkor.
A városon kívül tűnődve járok
és bámulom a tébolyult világot.

Vándorlegény

Tao Csin

Sok évnek előtte
csak fölkerekedtem.
A Tengerig értem,
folyton verekedtem.
Beh hosszú, nagy út volt,
s a díja mi gyatra,
hány vad, viharos víz
feküdt az utamra.
Mért mentem is egykor,
mért mentem el innen?
Csak mert fene éhség
morgott beleimben.

Dolgoztam is egyre,
hogy tömjem a bendőm:
volt is kenyерem már,
de nem elegendőm.
Végtére beláttam,
így élni sem élet.
Hát most hazajöttem
s koplalva henyélek.

Pityizálás a holddal

Li Po

Boroskancsóm magamban szopogattam,
kűnn a virágos réten, a határban.
Kupám emelve szóltam föl a Holdhoz,
hogy küldje le árnyam s legyűnk mi
hárman.

Csakhogy a vén Hold nem bírt vélem inni,
az árnyam is csetlett-botlott setéten
De ott maradtak, mint jó cimboráim.
vigasztalgattak a tavaszi éjen.

Aztán daloltam és a Hold vigyorgott,
táncoltam és árnyam bokázva forgott.
A hű komák lassan hozzám szegődtek,
végül berúgtam s elvesztettem őket.

Halottvivők éneke

Mit Est

Míg éltem én, benn a Városba jártam,
most holt vagyok s itt hagytak őket
a sárban.
Reggel kocsiztam s így értem haza:
föd a Halálnak Sárga Tavasza.
Mikor fehéredett az alkonyóra,
a négy lovam, hintóm megállt velem.
Eztán a nagy Mindennek Alkotója
se bírja visszaadni életem.
Test, lélek eltűnik, többé nem érez,
haj, fog kihull, lassanként semmivé lesz.
Mióta ember él, így volt örökkön:
el nem kerülí senki ezt a földön:

Javas öreg

Lu Yu

Bűbájoló öregapó künn a Város falán túl
varázsoló, áldást-adó kis versikéket árul
selyemhernyóról és a jó magot hozó
búzáról.

Pénzecskéjét, amit keres, elissza, hogyha
összegyűl,
mert tudja, hogyha béna lesz, akkor se
hagyják egyedül.
Van egy fia, majd arra dül.

A folyó mellett

Liu Csüng-üan

Hordtam soká taláromat és
hivatalnok-kalapom.

Beh jó, hogy most száműzve itt a déli
pusztákon lakom.

Szomszédjaim földművelők, szelid
parasztok, aratók,

míg nem múlik el napom, erdők vendége
maradok.

Hajnalba harmatos rögön vezetgetem
gyarló ekém,
estente kis halászbárkám ingó deszkáin
lengek én.

Így élek én ismeretlenül, gondolva jókat,
szépeket,
egy hosszú verset dúdlok és bámulom
a kék eget.

Gyermekek

Po Csü-í

Kis unokám: „*Teknősbéka-Kisasszony*“,
hatéves s lányom: „*Nyári-Ruha*“, három.
Egyik pötyög még, babrálgatja arcom,
másik dalol, verselget mindenáron.
Reggel vidáman lábaimra kúsznak,
éjente meg a mellemen alusznak.

Jaj, gyermekek, miért jöttetek ti későn,
hogy már hanyatlom és a feledés jön?
E picikék az aggastyán szívéhez
férkőznek és az mostan újra érez.
Elromlik a bor, bár ereje volt
s mihelyt kerek már, fogy a telehold.
Így a szívekhez húzó szeretet
csak bánatoknak ad új keretet.
De ha mindenki ilyen balga rab,
miért legyek én náluk okosabb?

*A korhely költő berúg, aztán éjszaka
kijózanodik*

Po Oslak

Elváltunk sárga alkonyattal, bedőltem
az ágyamba menten,
éjfélkor ébredtem s dülöngve barátommal
sétálni mentem.
Boros fejem párnámra ejtve aludtam
és kijózanultam.

Torony mögött az Óceánon Hold nézett
a Dagályra dúltan.

Láttam, hogy a fecskék röpülnek, aztán
pihennek a gerendán,
gyertyám, mely ablakomba hamvadt,
egyszerre fényesen dereng rám,
de gondolatjaim virradatig homályosan,
vadul pörögtek
s zúgó fülembe akkor is még fuvolák
és húrok zörögtek.

*Későnkelő öregember kétéves
unokájával,
A-Csui-val játszadozik*

Po Csü-1

Egész nap az ágyamban heverésztem,
most fölkelek és ásítok a setétben.
Kályhám begyujtom, még tüzes a pörnye,
lustán fészülködöm, hideg tükörbe.

Főzöm teám, már bugyborog a hóvíz,
tejesdarámra jut egy kis túró is.
Nem mondja senki: „te falánk, mihaszna“
csak én tudom, hogy nincs okom panaszra.
Derék borom nem részegít, de csikland,
a lantomon derűs, lágy, mindegyik hang.
Könyvet se bújok, sem újat, sem ócskát,
kis unokámmal játszom majd bujócskát.

Idill a császári palotában

Haileh Feno

Az udvarhölgyek tizenkét terembe
díszben lesik az Urukat merengve.
Arany-teknőc ül a záron nyugodtan,
a bronzsárkányos vízióra csobban —
Egy nő kibontja haja koszorúit,
új illatot vesz, új selyembe bújik,
mert látja, hogy benn párnákat cseréltek
s őnéki vetnek ágyat a heréltek.

Válás

Tu Mu

Nyúlánk, kecses, alig tizennégy éves,
A kankalin tavasszal nem ily édes.
A Yang-csu-úton minden lány kitárja
Gyöngyfüggönyét. De nincsen néki párja.

A névtelen leánynak

Li Sang-Yin

De rég találkoztam vele, de rég feledtem
a gyönyört,
azóta a keleti szél hány száz virágot
elsöpört
A szorgalmas selyemhernyó munkálkodik,
ameddig él,
estente mindig könnyeket hullajt a síró
gyertyabél.
Reggel tükrébe nézi ő hajának kócos
fellegét,

de éjjel égő énekét hallgatja a hűs hold
s az ég.

... Az Elvarázsolt Hegy körül lakik
a Drága valahol —

Ó kék madárka, hallgatózz! — Mondd el
nekem, hogy mit dalol.

Csiu-Ku-ban vesztegelve tíz nap óta

Po Csü-4

A viharos folyót hullám kavarja zordul,
akármibe kapok, minden csak balra
fordul.

Mint földi pályámon, reám mered
a korlát,

ellenkező szelek csikarják a vitorlát.

Rothadt halak, rákok szaga orromba
röppen,

vad szúnyogok szívják a véretem a ködben.

Vén lettem és fáradt, az életem hunyóba.

Csiu-Ku-ban ülök hajómon tíz nap óta.

*A hatvanötéves költő meg egy
tizenötéves leány*

Po Csü-i

Csitris haja még két fonatba van.
Tizenöt éves — mondom úntalan.
Édes ruhája csillogó selyem
és vándorol hegyen-vizen velem.
Tavaszi árba hancúrozva fürdünk,
virágos fákra mászunk, leng a fürtünk.
Orcája kipirul a tánc hevétül,
a homloka, ha nótáz, elsötétül.
Ne énekeld a versem: „Fűzfa ága...”
Már nem tudok érted meghalni, Drága.

Fenyőtoboz

Wei Ying-wu

Hús, őszi éjszakán megyek magamba
rád gondolok a versem mondogatva.
Most a hegyen lehullik egy toboz...
Fölébredtél s a lelked itt motoz.

Őszi éjszakán

T'u Mu

Üveggyöngy-függönyén a gyertyaláng
ezüstje.

Legyezője körül száll sok fénypille
nyüzsgve.

A holdas lépcsőt nézi s ezalatt
fönn az égen két csillag leszalad.

Szegény leány

Csin Tao-yü

Viskóban éldegél. Nem volt selyemruhája.
Férjhez mehetne már. De ki gondol reája?
Kis, édes arcának a földön párja nincs.
A kincs után futók nem tudják mi a kincs.
Arannyal hímzett. Napok multak meg
esték.

Kedves szemöldökét nem érte soha festék.
A nászruhát mindig csak másoknak szövé.
Egy sem lett az övé.

Buddhista remetelak

Csang Csien

Vén templom alján, tiszta reggel
hol fák ragyognak fel, sereggel,
s ág és virág-bozót mered fel,
áll a buddhista-lak alatt.

Vidám madár csivogva repdes,
a kis tavacska tükre csendes,
és megszűnik a sok ezer nesz,
ha csendül a kedves harang.

Zöldselyem ablakomban

Liu Fang-ping

Mikor a hold félig befösti az ereszt
s a Sarkcsillag delel s nyugszik
a Délkereszt,
érezem, jön a tavasz forró fuvalma
nyomban.

Egy kis bogár zörög
zöldselyem ablakomban.

Emberek

Csen Tsuang

Jaj, én előttem mennyi ivadék volt,
jaj, én utánam mennyi jön özönben.
Oly véghetetlen a Föld és az Égbolt.
Csak én vagyok magam s szakad
a könnyem.

Ezüstlant

Wang Wei

Újholdkor a dér ráfagy itt e nő
lágý köntösére s őt nem bántja semmi —
Ezüstlantján játszik virradatig ő,
mert nem mer az üres szobába menni.

Falum határában

Li Pín

Hogy messze kerültem, a nyáron, a télen
folyvást tudakoltam, virul-e hazám?
De most a falumnál, hogy jönnek elébem
és már közelebb van, megnémul a szám.

Vándor

Het Csih-csang

Ifjan mentem. Vénen jövök haza.
Gyér a hajam. Bús szívem panasza.
A fiaim rám néznek hidegen.
Nevetve kérdik: „Honnan, idegen?”

Arva szerető

Po Csü-i

Sírt már sokat. Nem alhatik a lány.
Mások dalolnak künn az éjszakán.
Ő kedvesét gyászolja. Egyedül.
Vele a párnán csak Szépsége ül...

Liu barátomhoz

Po Csü-i

Zöld bor ragyog a kancsóm fenekéről.
kályhámba zörren a veres zsarát.
Künn a homályba hulló hó fehérül,
nos, egy kupával innál-e barát?

*Amikor a holdra bámultam
s a távollevő kedvesre gondoltam*

Csang Csiu-ling

A hold a fényes tengeren dereng és
hatalmasan feltündököl az ég.
A szeretőknek szétszakadt szívét
Most egybefűzi az áldott Merengés.
Gyertyám kiojtom, ám nincsen sötétebb,
zekém felöltöm, ám nincs melegebb.
A holddal izenek hát s ágyba térek.
Álmomba tán találkozom veled.

Bambuszok között

Wang Wei

Fekszem, köröttem bambuszok.
A lantomon lágy dal buzog.
Oly szép, ne hallja fül soha,
csupán te Hold, vén cimbora.

Remete

Wang-Wei

Mint férfi leltem én meg az Utat,
most lelkem e hegy lábánál mulat.
Barangolok, ha kedvem van, henyén,
minden, mi szép a földön, az enyém.
Megyek, amíg víz nem kerül elébem,
akkor leülök, a felhőket nézem.
Végül találok majd egy agg favágót,
vele kacagok és többé se láttok.

Levél esős éjszakán távoli barátomhoz

Li Sang-Yin

Kérded, mikor jövök tehozzád. Én nem
tudom, édes barátom.
Itt a hegyekről álmodom csak s az őszi
tócsák vadvizéről.
Mikor ülök az ablakodnál, nyirdalva
mécsesed kanócat?
Mikor hallom kedves beszéded a hosszú,
essős éjszakákon?

Részeg katonák

Wang Hau

Jáspiskupát forgat, dalol, bolondos
gitárt nyekerget lóháton a zsoldos,
majd részegen horkol. Nincs igaza?
Vagy annyi katona jutott haza?

Válás

Tu Mu

Ha válsz, hogyan kacagjon a szerelmed,
hogyan lehet a bánattal perelned?
A gyertya is, az árva gyertyaszál
csorgatja könnyét, vélünk sírdogál.

A pekingi kengyelfutó

Csen-Csan

De messze is hazáig ez az út.
Öreg vagyok, alig bírom a bűt.
Kengyelfutó, nem írok, nincs levél,
Egy szót izenek. Ezt mondd otthon: „Él“.

*Izenet Tu-Fu császári főszámvevőnek
a Bal-palotába*

Csen-Csan

Vezettek a skárlát lépcsők özönjén,
vártunk a Bíbor Falnál, Őt keresve ...
Hajnalba jöttünk a Kastélyba s este
felhőzve kísér a császári tömjén ...
Agg fő lehullott rózsáit siratja,
víg csízt is irigyelhet kék tavasz,
de sziklaként áll a Menny Birodalma,
mert senki ajkán nem kelt itt panasz.

Asszony

Fu-Hsüan

Beh szomorú asszonynak lenni!
Olcóbb dolog nincs nála semmi.
Mint égi istenek hiúk,
magukba bízók a fiúk.
Szívük Négy Tengerrel dacolhat,
mérföldeket futnak maholnap

De kicsoda örül a lánynak?
Őnéki nyomban fittyet hánynak.
Nevelkedik sötét szobába,
a férfira fölnézni gyáva,
gyorsan megy el, ha férje eljő —
mint a vihar után a felhő.
Fejét lehajtja, arca vídám,
szájába mar, ha sírni kíván.
Hajlong, ezerszer is letérdel,
cserélne minden rossz cseléddel.
A férje Nap és ő szomorgó,
fényért sovárgó napraforgó.
Ura nem is tekint feléje: —
bú-gond viharzik a fejére.
Arcát bekarmolják az évek,
a férje más karjába téved
és szíveik, megtörve bútól,
oly messze vannak, mint *Csin Hu*-tól,
vagy fönn a vad, testvértelen
égbolton a *Csan* és a *Chen*.

Közelítő tél

Meng Hau-Jan

Hull a levél, már délre húz a vadlúd,
hideg a víz, robog Észak szele.

Szülőföldemre vágyom, a *Hsiang* zúg
és fönn az ég felhőkkel van tele.

Megyek. Kisírt szemem előre réved.

Ott egy vitorla száll a messze éghez.

Ki mondja meg, ki tudja itt a révet?

Hidegre fordul az idő. Sötét lesz.

A császár szeretője

Wang Wei

Egy ország tiszteli a szép Si-Si-t,
ne kérdezd hát, hogy ő mért nincs is itt?

Reggel ruhát mosott — a vízbe lába —
s estére dáma lett, főrangú dáma.

Tegnap szegényen vergődött alatt,
ma őt dicséri-hirdeti a lant.

Nem festi többé már maga a száját,
udvarhölgy adja föl selyemruháját,
mert megszerette mosolyát a Császár
s boldog, mihelyt a pillantása rászáll.
A hintáját is messze látja most a
sok lány, ki a ruhákat véle mosta.
Utánozgatja is őt mindegyik nő,
de egy se tud úgy fintorogni, mint ő.

Izenet egy barátommal

Wang-Csang-Ling

Estére Wu-ba érkezel a szakadó, sötét
esőben,
hajnalra már a Chu-hegyet mászod-mászod
magadba rég.
Ha Lo-yang-ba kérdezik, hogy megy
sorum, mi lett belőlem,
csak azt feleld nekik: „Szilárd, mint
kristály-kancsóban a jég“.

Szegény ember a feleségéről

Yilan-Chen

Ki hal előbb meg? — tréfáltunk veled.
Egyszerre aztán elvesztettelek.
Ruháidat majd mind másoknak adtam.
Csak a hímzésed nem. Az zár alatt van.
És nem merem megnézni sohasem...
Most jó vagyok, amint te, kedvesem.
Háznépem ellátom pénzzel, vigasszal,
álmonban meg-megleplek ezzel-azzal...
Ez itt a sorsa gazdagnak, szegénynek,
az Istenek a dúsát is verik,
de ezt a bút csak azok ismerik,
kik hajdanában oly szegényen éltek...

Politikai fogoly éneke

Lo Ping-Wang

Tücsök vigasztalt nyáron börtönömben,
itt csattogott zenéje, messzire.

Most néma lett és ettől visszadöbben
egy őszhajú szegény fogoly szíve.
Tücsköm szavát elfojtja őszi pára,
szél fújja szét a vészes éjszakán.
Ki tudja, hogy hallgatnak-e dalára? —
ki tudja, hogy figyelnek-e reám?

Halottjainkkal . . .

Met-Seng

Halottjainkkal nem beszélhetünk.
Mást kell szeretni, csak úgy élhetünk.
Szétnézek a városkapu előtt,
de sírt találok, mit a fű benőtt.
A régi sírt fölszántja ekevas,
gerenda lesz a ciprus, a magas.
Dalol a szél a nyírfasorban és
zúgása a szívembe belevés.
Falumba mennék, ám nincs tiszta víz,
nincs sáros út, mely oda visszavisz.

Züllött költő siratja feleségét.

Yüan-Chen

Hsieh leánya, ó te szép, te boldog,
ki egy rongyos költőé lettél ifjan,
kis szatyrodból varrtál ruhámra foltot,
én meg aranyhajtűid is elittam.
Ebédre hányszor giz-gaszt szedegettünk,
télvíz-időn rőzsénél melegedtünk.
... Ma kézhez kaptam százezer ezüstöt.
S mit vettem néked? A templomba füstöt.

Elégedettség

Po Csü-4

Festetlen ernyőt látok nyoszolyámból,
a kék függönnyel szembe kályha lángol.
Unokám olvas nékem csöndes estén,
melegítik a szolgálaim leveském.
Még verset írok, tollam fürge, friss,
pénzem csörög, jut patikára is.
Ha vége e sok balgaságnak, alszom
a vánkoson, Délnek fordítva arcom.

A császárlány panasza

Hsi-Csun

A népem adott férjhez engem,
s mostan Kelet határinál
élek kietlen idegenben,
uram Wu-Sun király.
Sátor a házam énnekem,
és ponyva itt a fal,
nyershús a napi ételem
és kancatej az ital.
Mindíg haza vágyom azóta,
a szívemen a bánat.
Jaj, bár lehetnék sárga gólya,
hogy vissza-vissza szálljak.

Egyedül a Ging-Ting heggyel

Lá Ta Bei

A madarak szállnak vidám körökbe,
a felleg is száll, aztán tovamegy.
Csak egy marad mellettem mindörökre:
komor, sötét szikláival a hegy.

Lao-Cse

Po Csü-i

„Aki beszél, semmit se tud,
bölcseknek nem kell a szó se.”
Ezt mondta a nagy hallgató,
mindentudó Lao-Cse,
Ha azt hiszed, hogy ő a bölcs
s mindent tudott valóban,
miképp lehet, hogy könyvet írt
s ott ötezernyi szó van?

Betegség

Po Csü-i

Bús és sovány, kit nyű hosszú betegség,
a nap az éj oly egyhangún suhan.
A nyári fákat elfödik az esték,
az őszi gombán harmat csorg búsán.
Hogy ágynak estem, még kisdéd tojás volt
az a madár, mely mostan elrepült

s az álca akkor egy tücsköt palástolt,
mely rég kiugrott s a gallyakra ült.
Tél és Tavasz, Nyár és Ősz elsietnek,
nem áll a Természet egy percre sem,
más, egyre más. Csak szíve a betegnek
sajog, sajog, éppoly keservesen.

Havas éjszaka

Liu Csang King

A nap a hegy mögé bukott, nyugatnak,
kunyhókon a hó mázsás halmaza.
A rácsos ajtónál ebek ugatnak.
Hóförgetegbe vándor tér haza.

Nyári este

Wu Jün

Barnulnak a hegyek köddel feresztve.
A bambuszerdőn a nap színezüst.
Sok-sok madárka száll a házereszre.
Az esti légbe fölnyilal a füst.

Magányos hölgy

Li Ta Bei

Harmat hull a márványlépcsőre már.
Ruhája nedves lesz, későre jár.
Bevonja kristályfüggönyét, dalolgat
Bámulja az opálos, őszi holdat.

Éji egyedüllét

Dzsang Csiu Ling

Ó a magányosság gyötrelme folyton.
Aludni vágnék, gyertyámat elojtom.
De jaj, a vágyó, néma, szomorú
holdfény besurran és ágyamba bú...

Távoli uram képe

Wang Seng Yu

A lámpa sért. Elojtom csendesen.
A hold ragyog ott künn a tengeren.
Most hull a könnyem, hull szomorúan
S fanyar vizében arcod ég, uram.

A gárda panasza

Si-King

Vezér!

Létrák vagyunk, császár pillérei.

Mint víz enyészünk semmiségbe mi.

Vérünk hiába ontottad te ki.

Vezér!

Vezér!

Nézd baglyaid, a harci sasokat.

Nőnk, gyermekünk mind éhezik sokat.

Porló csontunkba eke hasogat.

Vezér!

Vezér!

Reszket tetőled az ármádia.

Anyánknak ingyen kell dolgoznia.

S melyik anyának nincsen egy fia?

Vezér!

Si-Si

Li Tai Po

Lótusz-virágoktól fehér a csarnok.
Lágy pamlagon kövéren ül a Zsarnok.
Táncol Si-Si, édes vágyat lehellő,
alélt varázssal, mint a lenge szellő.
Mostan megáll, sóhaj kél kebeléből,
fáradt mosollyal a pamlag felé dől.

Az örök vers

Li Tai Po

Pingálgatok magam, betűket írva,
gyöngy harmatoz, bambusz zúg, mint
a hab,
verset vetek a tündöklő papírra,
mint hóba szilvafa-virágokat.

Nők hónaljába mandarin virága
meddig szagos? És meddig él a hó?
Jaj, bár örök lehetne ez a drága,
bús versem, amit most kezem leró.

Mámor

Li Tai Pe

Folyt a folyó
s a hold-golyó
fényét feledve szállt felettem
és én magam is elfeledtem,
amíg lassan boroztam.
Eltűnt a kócsag, a daru is,
az ember, a világ, a bú is
s egy kis derűt oroztam.

Réten

Li Tai Pe

Fekszünk virágok közt, tavaszi réten
és hajtogatjuk a kupát serényen.
Ha majd berúgtam s mint egy régi várrom
kapuja hortyogok, hozd a gitárom.
Hagyj részegségem csónakjába ringva:
új dallal ébredek föl karjaidba.

Vándor

Li Tai Pe

Éjjel ocsúdok föl idegen ágyon.
A zuzmara künn a tájat befűtta.
Föl a fejet — tekints a holdra vágyón.
Le a fejet — gondolj a vándorútra.

HFM Könyvtár
20250828

HFM Könyvtár
20250828

Japán versek

HFM Könyvtár
20250828

HFM Könyvtár
20250828

Tükör

Hatomaro

Amint eléje lépek
s szemlélem a tükörben,
a tiszta-fényű körben
a mély és furcsa képet,
úgy rémlik, hogy a messze, túl,
egy ismeretlen öregúr.

Hűség

Horikawa

Igaz-e, hogy a mi szerelmünk
végnélküli, határtalan?
A gondolatjaim ma reggel
olyan kuszák, mint a hajam.

Szirom

Moritake

Virágszirom szállott lebegve
ott a fagalyról? Tévedés.
Egy tarka lepke.

Szilvafa

Fujicara Ietaka

Eszembe jut egykor mi volt
a szilvafánál és a szilvafától
kérdem, miért marad a Drága távol?
Fönn a kiholt
égen ragyog a hűs, tavaszi hold.

Szerelem

Sakanoue

Oly bús az árva-árva szerelem,
mely csak sovárogo, senkitől se tudva,
mint liliom a lápos tereken,
körötte a bozót, a gaz, a dudva.

Álom

Saigyō Hoshi

En jól tudom, hogy itt minden csaló
s ami valónak látszik, nem való.

Ha így találom,
mért higgyem el,
hogyan az álom az álom?

Tél

Minamoto No Shigeyuki

Eljött a tél Csu országába végül,
kunyihómba is, bármily magában állt.
Akárhogy is rejtőzködött
a káka, szittyó, sás között,
mégis reá talált.

Haj

Fushicara Oikatsu

Ó éjfékete, szép hajam,
sötét, mint erdő a viharban.
Mi lett veled? Azt mondja tükröm,
hóvivatar van.

Tájképecske

Etsujin

Az éjszakán holdfény zizeg.
Vén templom alján, a hegyen
hántolják a rizset.

Bú

Satoyo

Cepeltem a búmat,
vittem szakadatlan.
„Sírj“ mondta a holdfény
s én sírvafakadtam.

Álmatlanság

Ismeretlen

Álmatlan éjjel, hallom, kiabál
egy bús kakuk a messze, nagy hegyekben.
Ugy-e, te is elpártolt és kegyetlen
páród siratod, távoli madár?

Aggkor

Névtelen

Jaj, amikor közel az Aggkor
és csoszog az ablakunk alatt,
mért nem lehet bezárni akkor
ajtóink, sietve-hallgatag
és kiáltani, hogy: „nem szabad”?

Hold

Takamura

Kína egén,
mint egy szegény
vándorlegény,
holyongsz búsan, bomoltan,
én hontalan, japáni holdam.

Ősz

Ismeretlen

Virág és fű-fa sárga.
Az elmúlás hatalma győz.

Csak a tenger virágja
nem érzi, hogy eljött a bős,
cifrálkodó és tarka ősz.

Hold

Ismeretlen

Mióta nincs itt, az ég drága, finom,
tündéri kincsét nézem elgyötörten.
Jaj, Hold, mutasd meg arcát egy tükörben,
engedd az Édesemet visszahínom,
De Hold marad a Hold, kacagva kínom.

Felhő

Henujo

Ó Ég Szele,
állítsd meg ott a kék úton
a felleget.
Oly gyönyörű. Hadd bámulom
mert ellebeg.

Verebek

Ismertetlen

Verebek,
árvák ti is, hadd játszadozzam
veletek.

Tűzvész után

Hokushi

Házam leégett.
Lehulltak a virágok is.
Így ér mindenki véget.

Vándorutam

Fujihwara

Hideg, kemény a gyékény,
fehér a zuzmara és a tücsök dalol.
Ledobom a ruhám s itt valahol
fogok aludni békén.

Szomorú dolgok

Ekiken

A ház, ahol meghalt egy kisgyerek.
A kályha, mely kihűlt és nem meleg.
Pásztor, kit ennen-nyája nem szeret.
Írástudó, kinek csak lánya lett,
pedig fiút várt és miatta dúl-fúl.
Es a levél, mely nem hoz hírt hazulról.

Szomorúfűz

Mushimaro

A lányka sírján ez a szomorúfűz
áthajlik e fiú sírjára lágyan.
Ki kétkedik eztán, hogy tiszta vágyban
kiért epedt-sorvadt e szomorú szűz?

Vándor

Ismeretlen

Most a tücsök cirippel.
Jaj, én hazám. Magányos arcomat
a pusztá földre rejtem itt el.

Gondolatok

Saigyó

Miként ha füstölög a Fuzsi-Yáma,
a füstje szétrepül a lenge, kába
szelekbe s eltűnik a kék egen,
a gondolatjaimnak bús imája,
úgy tör ki és úgy vész is el hiába,
a meszeségbe mállva, névtelen.

Éj

Hitomaro

Hosszú az éj — oly hosszú, mint a fácán
ezüstös, hosszú tolla,
csak bódorog botolva
annak, ki egyedül virraszt az ágyán.

Várakozás

Nakada

Várok reád. A vágy epeszt.
Te jössz, te jössz. Hallottam ezt.

Te vagy. Hisz ösmerem e nesz.
Nem, bús szívem, kora öröm.
Csupán az őszi szél gonosz
játékát űzi, az motoz
a könnyű bambusz-függönyön.

Élet

Okura

Nevezd meg,
mihez hasonlít a Vég és a Kezdet?
Mint, amikor kis csónakon sok ezrek
az óceánra kieveznek
s nem jönnek vissza, mert mind bele-
vesznek.

Béka

Issa

Kis, árva béka, mért riadsz te vissza?
Ne félj, ne félj.
Ismerj meg engem. Itt barátod: Issa.

Légyott

Sammi

Csitt.

A nád susog. „Várj egy kicsit“.

Imádom őt. A szél sivít.

Úgy várom. Ám nincs senki itt.

Csitt.

Ősz

Royzen

Magányos cellámból kilépek.

Ámulva nézem ezt a képet.

A lombokon bolygó, bíbor láz.

Köröskörül az ősz vitorláz.

Nyakék

Niko Horikuchi

Szeretnék venni egy nyakéket.

Felfűzni mind a könnyeim

s átnyujtani tenéked.

Mikádó

Eltomaro

Mindegyik isten sarja, halhatatlan
Uralkodónk, Mikádó, a Nagyúr.
Tanyája nem a nyájas, völgyi katlan,
hegyen a trónja, villámban, viharban
és szent feje a fellegekbe nyúl.

Dáma

Ku

Nem csábulok a csengő, csacska szóra,
Nem is adom okát.
Nem áztatom könnyel ruhámuak ujját,
mert az nemes brokát.

Mult

Buson

Mult.

Lassú napok begyűjtött gabonarendje,
mely egy pajtába hullt...

Vizesés

Kinto

Régóta hallgat csöndben és
elnémult a dörgő, mesés,
vad vizesés.

Régóta hallgat a kőszirtek alja,
De a dicső zajt aggja, fiatalja
még egyre hallja.

Parázs

Niko Horiguchi

Az alkony-égen vad, vörös ködök.
Most a szökőkút parazsat köpött.

Élet

Niko Horiguchi

Ki élhet e világon,
hol annyi a ború?
Az élhet e világon,
ki egyre szomorú.

Jajszó

Niko Horiguchi

Bús és sötét szememben
örökre könny ragyog,
mivel sovány vagyok,
mivel japán vagyok,
mivel ember vagyok.

Víz

Mutsuhito

Ha korsóm öblét csöndbe lakja,
a korsóhoz simul alakja.
De mégis a víz az erős.
Őtöle robban szét az ős,
kőszirt évezredes alapja.

Holdvilág esőben

Yamazaki So-Kan

Mutasd nekünk szép arcod hát
éjféli Hold, bárhogy hull az eső.
De meg ne hűlj. Tedd föl a sapkád.

Vörös

Hakusu Kitahara

Vörös felhők járnak az égen.

Vörös bor van kupámban régen.

Miért várom, vágyom a végem?

Vörös felhők járnak az égen.

Festmény

Niko Horiguchi

Az, hogy e földre egyszer megszülettem,

a véletlennek furcsa balesetje.

Inkább egy képre pingált volna engem

Ontomaronak mesteri ecsetje...

Kedvesem

Ismeretlen

Mikor a fürdőből kikel,

arcán a láz cikázik el.

Olyan, mint a piros juhar,

mire az ősz tüzet fuvall.

Bánat

Mitsune

Futsz a hegyekben, a föld zavarát
kerülve. Ámde ha a bánat
majd a hegyekbe is elmegy utánad,
hová vonulsz, szegény barát?

Mult

Ekiken

A mult, a mult
a porba hullt.

Mint röpke éj, oly gyorsan elhaladt.
Isj, mit álmodtam nyolecvan év alatt.

Álom

Komachi

Álmomba megjelent a kedves.
Azóta szeretem az álmot.
Szép, tarka pille, mely az álnok,
bús éjbe tündökölve repdes.

Hó

Tsarayuki

Halkan havaz
s hajunk legyezi a tavasz.
Mi e csoda? Mi ez a hó?
Nem föntről, az égből való.
Ez a tavasz szagos hava.
Virágzik a cseresznyefa.

Gyermeksír

Népdaí

A kis Kinu sírjára, nézd, mi lágyan
hajol le ottan a fa ága.
Haló porát legyezve leng felette,
mivel míg élt — a fákat úgy szerette
a Drága.

Mulandóság

Hitoshi

Minden művünk a semmiségbe téved,
akár a csónak, hullámtól dobálva.

Csöndes halálé lesz a hangos élet.
Mi marad itten? Egy árnyéknak álma.

Dalocska

oj

Hull a virág s köd, sűrű, tompa pára
ereszkedik *Ivare* szent tavára,
gágogva zúgnak el a vadludak.
Szívemre árnyak, ólmos álmok ülnek.
Ha majd jövőre újra itt repülnek,
nem hallom én már többé hangjukat.

Párna

Kanemori

Herceg, karod legyen a párnám?
Nem, elfogadni nem merem.
Egy nap sem s itt hagynál te árván,
eltűnne ez a szerelem
és akkor egyre-egyre várnám,
cipelve átkom szüntelen.

Emlék

Kibino

Most már kopasz, tarlott az ág,
a halovány, beteg tavasznak
virágai mind-mind elasznak.
De szilvafáim illatát,
bár szirmait a szél lefújja,
még őrzi a ruhámnak ujja
és lelkemen mint álom illan át.

Cseresznyefa

Tomonori

Virágzott a cseresznyefa
hollófekete volt hajam,
táncoltam gondtalan.

Virágzott a cseresznyefa,
de a hajam már szürke lett,
Csak a virágok fénylenek.

Virágzik a csereasznyefa
ma is, amíg a szem elér
és a hajam fehér.

Hold

Ishikawa

Fölbukkan a felhők felett,
a fénye szétnyílal mesésen,
ezüsthálókát tereget,
ragyog a föld és az öböl
s a parton millió fővényszem,
mint drága ékszer tündököl.

Nyomok

Shizuka Gozen

Miosyno hegyén fönn
havas sziklákon át,
megláttam én a lába
nyomát.

Csillagfényben fürödtek
akkor a nagy hegyek
s most gondolatba véle
megyek.

Bánat

Toshinari

A jó, a tiszta szenved,
üzi a gúny, a kardvas.
Futottam a világtól,
de a bánat hatalmas.
Itt a magányos erdőn
áll s könnyezik a szarvas!

Álmodó

Niko Horiguchi

Vén lélek lakja ifjú testem.
Mit sem teszek, kétségbe estem.
Csak álmodom, tűnődve, resten.

Tavas

Harikira

Tavas ragyog.

Már olvadoz a hó a tornyokon
s a csermelyek lármája mormolón.
vígán gagyog.

Tavas ragyog.

Kibuggyan a könny, mely a csalogány
szemébe a bús, téli éjszakán
beléfagyott.

Virrasztás

Mishtsuma

Átsírom az éjt, jön a hajnal
s a gyötrelem egyre epeszt.
Jaj, vége mikor szakad ennek:
érezted-e ezt?

Szirt

Sanuki

Mint szirt, mely a tengerbe ázik újra,
ahányszor a hullám körötte repdes
s nem látja senki — a ruhámnak ujja
nem szárad meg soha, örökre nedves...

Hold

Aktsuke

Hold, most kibúpsz
a felhők torkán.
Aztán söpör
az őszi orkán!

Szerzetes

Doin

Csak gyászolok. — Minek a szó. —
Élek még? — Sírba volna jó. —
Gondolkodom? — Irtóztató. —

Iharfa

Sarumaru

Hogy bőg a hatalmas
hegységében a szarvas.
Hullatja vörös levelét az iharfa:
mért zajdul a bánatom őszi viharja?

Próza

Yaha

Fülemüle!
„Tessék kalácsot, friss kalácsot“
Kiáltja egy hülye.

Tegnap

Kiyosuke

Ha még elélek holnapig,
beh szép lesz ez a mai nap,
beh víg,
hiszen ma is már drága kincs
a tegnapom, mi nincs.

Próza

Buson

Fülemüle!

Itt két pofára hamzsol egy család,

Hogy szétáll a füle.

Levél

Ransetsu

Száraz levél,

libbenve a sírkőre száll

és ott nyugtot talál.

Fenyő

Ryota

Fönn jár a Hold.

Most hág az ég fennkölt ormán Ő.

Jaj, bérctetőn mért nem vagyok fenyő?

Hó

Basho

Nézd, a fehér hó mint ragyog.
Ki hát a hóba. Hadd imádom,
hadd nézem, amíg megfagyok.

Telehold

Basho

Ó, telehold — ha volna egy nyele,
ő lenne az én legyezőm
és én legyezném arcomat vele.

Úton

Basho

Kietlen elhagyott vidék.
És itt, hol a madár se jár,
bealkonyul az őszi ég.

Emlékezés

Baeho

Mikor virágos minden út
s fehérek a cseresznyefák,
minden, mi volt, eszembe jut.

Jer, kisfiam . . .

Baeho

Jer, kisfiam, mesélni kezdek.
A dinnyeföld tarkán virágzik.
Akarsz-e egy gerezedet?

Csönd

Baeho

Nyugalmas, csöndes est . . .
Csupán a tücskök vad zenéje harsog,
hogy szirteket repeszt.

Babonás holdfény

Basho

A holdsugár, mint az ezüsteső dült
s én hajnalig járkáltam künn a tónál,
akár egy őrült.

Tejút

Basho

Hogy zúg a tó.
De fönn az égen az arany Tejútnak
nyugodt, nagy íve látható.

Havas táj

Basho

Hóförgeteg...
Ott a sűrűben, a kis házikóban
él egy magányos agg s beteg.

Idill

Basho

A tűzhelyen parázs dereng
Fönn a fehér falon a vándor
árnyéka leng.

Vajákolás

Basho

A hold ma éjjel izzón tündökölt.
Fehér cseresznyés kert lett a tűzében
a bús pamutfaföld!

Magány

Basho

Jó volna innen messze futni
és élni oly magányosan,
akár te, elhagyott kakukfi.

Játék

Basho

Piros szitakötő!
Szakítsd le szárnyát s itt egy új titok:
aranypirosítód!

Aranypirosítód!
Mi lesz belőle, ha szárnyat köt ő?
Piros szitakötő!

Tavaszi képecske

Basho

Virágzanak a szilvafák.
A Nap aranypalástban
a hegy ormára hág.

Boldog folyó

Basho

Táncolva száguld, a hulláma csattog.
A Nyár, az izzó, édes, buja Nyár
rá csókokat dob.

Őszi est

Basho

A száraz ágon komoran időz
egy óriás, fekete holló.
Megjött az ősz.

Tél

Basho

Bús, téli fészek.
Várj, majd kizöldülsz s fölvernek dalukkal
a víg zenészek.

Olaj

Basho

Ma éjjel a lámpámba, jaj,
nem volt olaj.
De ablakomba akkor behajolt
a Hold.

Vihar a pusztán

Basho

Vihar zörömböl szakadatlan.
Fél a szívem benn s künn is így remeg
most
a vadkan.

Válás

Ismeretlen

Hiába szakítja
zátony meg a szikla
útját a vizeknek:
elválnak a gondba,
de végül ujjongva
egymásba zizegnek.

Légy

Basho

Veréb barátom, kérnék egy kegyet.
Ne kapd be a virágra röppenő
bús, kis legyet.

Tó

Basho

Öreg halastó szendereg a langyos
magányba némán . . . Most beléje cuppan
loccsanva egy loncsos varangyos.

Harmat

Basho

Ó harmat, én aranyosom.
Várj, míg nyomorú életem
tűnő vizedbe megmosom.

Bogáncs

Basho

Kíváncsi bogáncs rég vigyázza már,
hogy jön és hogy megy az utas;
és legeli egy számár.

Aggastyán

Basho

Fehérhajú, bús aggastyán mereng a
Családja sírján. Háza puszta most.
Jaj, bong a donga és leng a gerenda.

Prücsök

Basho

Ó kis prücsök, beh vidám a dalod.
Ki sejti, hogy nemsokára
Halott leszel te is, halott?

Csatatér

Basho

Vén harcmezőn Tavasz gyujt sugarat.
Százhuszezer harcosnak életéből,
mint egy futó álomból ez maradt.

Utolsó Haiku

Basho

A vándorúttól fáradtan, betelten
kopár mezőkön, zörgő avaron
kószál a lelkem...

Barát

Ismeretlen

Elvágtat a felleg,
eltűn a barát is,
csak arca marad meg.

Hab

Ismeretlen

A vizen a tajték
nem jut a partig.
Eltűnik. Én is,
semmise tart itt...

Remete

Basho

Áll a kemény tölgy és semmit se lát.
Meg is veti
a csillogó cseresznyefát.

Szegénység

Basho

Jőjj el barátom, bár kopott tanyám van,
de nálam
a szunyogok is oly kicsik,
hogy az embert alig csípi.

Pacsirta

Seien

Zeng a pacsirta szédülő magasba
s trilláival
a fellegek boltját is átlyukasztja.

Magasan

Basho

A szirttetőn haladtunk
s a fellegekbe szárnyaló pacsirta
dalolt alattunk.

Vadkacsák

Basho

Az éj borult az óceánra távol.
Most vadkacsák halk hangja rí fehér
és a sötét derengve fölvilágol.

A jóltevő

Basho

Ha a mezőn az éjjél fagya metsző
kabátja szárával takargat,
egy jószívű madárijesztő.

Hold

Teishitsu

Ringatja a teltholdat a derűs ég:
hideg, tömör és fényes gömbölyűség.

A víg csavargó

Yakushi

Milyen hideg a hó, mert nincs velem
a víg csavargó:
a Szerelem.

Szín

Shicho

Ha a hangjára volna szín
mi volna a Tavasz színe?
A karmazsin.

Nyomorúság

Basho

Az évtől elbúcsúztam.
De kalapom a régi nyári — szalma
s lábam botolva csusszan
a téli sárba, rossz gyökérpapucsban.

138

10.715
(29.629)

TARTALOM

Katé	5
Kínai versek	31
Japán versek	99

HFM Könyvtár
20250828

139

HFM Könyvtár
20250828

HFM Könyvtár
20250828

Xitxi
E5
JXPX

Verdel